

(א) ונקרא אית' תמשוךך, (ב) ונקרא סוף פיהו, (ג) ועי' פסחים ג, (ד) סנהדרין ק, (ה) ועי' מוסי' מגילה כ"א, (ו) סנהדרין ק, ע"ש ברכות מט, שם (ז) א, (ח) וז"ל אמר ד"ה אקדמך, (ט) כפי"א טס"פ: של ישראל.

תורה אור השלם

- 1 תמשוךך ליתןך בחכה ובחבל תשקיעך לשון: איוב מ כה
- 2 הוא ראשית דרבי אל הקשו יגש דרבו:
- 3 יתיתך פסיר מצולח ים ישיש בכך קדקח:
- 4 איתך מא כג תרום לשיבה:
- 5 איוב מא כד 5 יברו עליו חקרים ויבדוהו איוב מ ל
- 6 ויבדוהו למה פרה גדולה ויאכלו וישתו וישלשם ויחלבו אל אגניהם ולא יקפו עדו גודיר ארם לבוא בארץ ישראל:
- 7 הוישבת בגנים חקרים ומקשיבים לקולך השמעיעי:
- 8 בבען בידו מאנני מרמח לעשק אהב: הישע יב ח 9 מי יעץ זאת על צד המעטירה אשר סתירה שרים בעניניה נבדרי ארץ: ישיעיהו כג ח 10 התמלא שבבות עורו ומבצלצל דגים ראש: איוב מ לא 11 פי ליתן חן הם לראשך וגעקום לגרונותיך:
- 12 ותקשרנו לגרונותיך: איוב מ כט
- 13 והלכו גוים למרדך ומקלימם לגנה דרתיך: ישעיהו ג ג
- 14 ושמתי כדכד שמשותיך ושקיעך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ: ישעיהו נד יב
- 15 אני יי אלהים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מידת לים עבדים ואשבר מטת עולכם ואלך אתכם קוממיות:
- 16 אשר בנינו בנטעים מגדלים בנינו בנתיבות בנותי מושבות תבנית תהלים מקד יב
- 17 וברא יי על כל מכון הר ציון ועל מקראי עין יקום ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפיה: ישעיהו ד ה
- 18 ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדר בני ישראל: במדבר כו ב
- 19 בעדן גן אלהים תבנית כל אבן יקרה מסבתך אדם פתך וקולם תרשיש שדם וישפה פסיר נפך וברקת וקרב מלאכת חפץ ונקבך כך ביום הקראך מונג: יחזקאל כח יג

הגהות הב"ח

(א) הנמלא שבבות וכו': (ב) שם על זכא עשין לו צל שנאמר:

לעני רש"י

קרבונקל"א. אקדח (אבן יקרה).

קניגיא

לדת חיות בקשת רומת. כל מיני לידה קרוי כן וכן נשחטת מולין (דף ס:) וכי משה רבינו קניגי או בליסטרי היה: **הממשוך כו'**. וכי אלה יכול לעשות קניגיא עם לוימן. מכלל דעמדה [לקניגיא]: **העושו יגש הרצו**. צהמות כתיב צלויצו. וה"ה עם לוימן: **מפני ריחו**. שמתוך שיש לו הכל וחמימות הרבה יוצא ריח קשה: **כמרקה**. כצמנים כמו רוקח מרקה (שמות ל) מתוך שהכנים ראשו לגן עדן: **סלמים סלמים**. שגראים חפירות עמוקות צים כחלמים של מתרישה: **אחריו**. כששמה יאיר נתיב היס: **אינו חוזר לאיטו**. מרוב המים שחסרו: **סוכה**. היינו מלמעלה גג וארבע דפנות מלרבע רוחות. לל היינו סיכון בלא מחילות: **ותקשרנו**. היינו דצר מועט שקשרו לתלות בלוארו ממין קמיע: **שמשותיך**. מומותיך: **פליגי נה**. כצמנים של חומות יושלים ממה יהיו אלו צמנים שעמידים להיות: **כדון וכדון**. כדברי זה וכדברי זה והיינו כדכוד משהס וישפה תבנה. ואע"פ שמקרא זה קדס לבני ר' חייא טובא יש לומר שכן נתנבל ישיעה כדכדרי כל המפרשים עמדה להצנות: (ח) **ותוקק עשה**. של רוחב צרום עשרים. והיינו אקדח לשון קודח שמוקק צהם ומשמע נמי אבן טובה שמאירה כאש קודחת כמו קודחי אש (ישעיהו ט): **אקדח**. קרבונקל"א צלמ"ו וצמגרוס יונתן אבני גומרא: **כביעתא דלזילסא**. צלמ עוף קטן ששמו תאליל: **קוממיות**. שתי קומות. שני ממי"ן דריש: **כשמי קומוס** של אדם **הראשון**. שמיעטו עד ק' אמה צמכת חגיגה (דף יב:): **ההיכל**. של בית שני שהיה רום מאה אמה ולפי קומתן ט' קרץ עשרים גבוהים. וקשאו לר' יוחנן דלמר רום עשרים: **לכווי דני זיקא**. לחלונות העשוין לאיר היינו שערך דקרא חלונות חומה: **ען יומס**. אחד ועשן צ' ונוגה ג' אש ד' להבה ה' כי על כל כבוד ו' חופה ז' וז"נ כי על כל כבוד אינו מן החשבון אבל וסוכה מהיה ללל יומס דמנין ליה לכיפיה דהאי קרא הוה השביעי והאי על כל כבוד לדמפרשי' צמוןך אמת: **שעיניו לרום**. שלל להנאות מנכסיו: **נכוס**. חופתו של קטן ממחפתו של מצירו הגדול ממנו: **שחאותו הדור**. שראו משה ויהושע: **אוי לה לאוסה נושה**. שזמן מועט נתמעט הכבוד כל כך שהיה יהושע היה נציל ומלך כמשה ולא יכול להגיע לכבודו: **צעדן גן אלהים היית**. צמירס מלך צור כתיב. וכי סבור אמה להיות כאלם הראשון שהיה בגן עדן והיו לו כל החופות הללו אודם פטדה וגו' עד זהב הכי עשר. אבל כל אבן יקרה לא חשיב דכולל ואח"כ מפרש מאי כל אבן יקרה דלמרן אודם פטדה וגו': **וזהב** א"ר יוחנן וגרוע שצבולן זהב וכו'. וזהב אקרא קא מהדר לפרושי גרוע שצבולן וזהב מכלל דחשובין יומר מדאי: **בך נספגלס**. כשכרתי עולמי שאתה עמיד למרוד ולעשות עלמך אלוה וצראתי צאלס נקבים שמוציאין ריעי תוף חלול הוה ומנוקב ציוס הנראך כדכד צו ציוס כווננו הנקבים צאלס: וקנסתי

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא עה.

פליגי בה תרי מלאכי ברקיע

ואליהו אמר להן כדלמר פרק מי שהולאווה (עירובין דף מג.) לאו אליהו אמריננו: **חד אמר ישפה וחד אמר שהם ואמר הקב"ה בדין ובדין**. ר"ת ל"ג לה ולית דגרסי ומפרשי דקאי אכמוצ דלעיל הנני מרביץ צפוך אבניך ויסדתיך צספיריס פירוש כדון וכדון היינו פוך וספיר דלעיל יהיו שמשותיך וכן מוכח צפסיקתא דמפרש מאי כדכד רבי אבא אמר כדון וכדון והסם לא איירי לא מלאכי ולא אמוראי אלא דלפי קאי אסוף וספיר כדכתיב לעיל:

התמשוךך ליתןך בחכה ובחבל תשקיעך לשונו ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר העושו יגש חרבו כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן בשעה שליתן רעב מוציא הבל מפיו ומרתיה כל מימות שבמצולה שנאמר ורתיה כסיר מצולה ואלמלא מכנים ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר צים ישים כמרקה ובשעה שצמא עושה תלמים תלמים בים שנאמר אחריו יאיר נתיב אמר רב אחא בר יעקב אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה שנאמר יחשוב תהום לשיבה וואין שיבה פחותה משבעים אמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של ליתן שנאמר יכרו עליו חברים ואין כרה אלא סעודה שנאמר ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו ואין חברים אלא תלמידי חכמים שנאמר הוישבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני והשאר מחלקין אותו ועושיין בו סחורה בשוקי ירושלים שנאמר יחצוהו בין כנענים ואין כנענים אלא תגרים שנאמר כנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב ואי בעית אימא מהכא אשר סחוריה שרים כנעניה נכדרי ארץ ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של ליתן שנא' התמלא (ב) בסוכות עורו זכה עושיין לו סוכה לא זכה עושיין לו (ג) צלצל שנאמר ובצלצל דגים ראשו זכה עושיין לו צלצל לא זכה עושיין לו ענק שנאמר וענקים לגרונותיך זכה עושיין לו ענק לא זכה עושיין לו קמיע שנאמר ותקשרנו לנערותיך והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו שנאמר והלכו גוים לאורך ומלכים לנגוה ורחף: ושמותי כדכד שמשותיך א"ר שמואל בר נחמני פליגי תרי מלאכי ברקיעא גבריאל ומיכאל ואמרי לה תרי אמוראי במערבא ומאן אינון יהודה וחזקיה בני רבי חייא חד אמר שוהם וחד אמר ישפה אמר להו הקב"ה להוי כדון וכדון ושעריך לאבני אקדח כי הא דיתבי רבי יוחנן וקא דריש עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים לגלג עליו אותו תלמיד השתא כביעתא דציצלא לא משכחינן כולי האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזא מלאכי השרת דיתבי וקא מינסרי אבנים טובות ומרגליות שהם ל' על ל' וחוקק בהן עשר ברום עשרים אמר להו בני למאן אמרו ליה שעתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה דרוש רבי לך נאה לדרוש כאשר אמרת כן ראיתי אמר לו ריקא אלמלא (ג) (לא) ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה (ד) נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות מיתבי וואולך אתכם קוממיות רבי מאיר אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר מאה אמה כנגד היכל וכתליו שנאמר אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל כי קאמר ר' יוחנן לכווי דבי זיקא ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק שנאמר וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן נוגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו עשן בחופה למה אמר רבי חנינא שכל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא ואש בחופה למה אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוח מחופתו של חבירו אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה כיוצא בדבר אתה אומר ונתתה מהודך עליו ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה (בר) חנינא עשר חופות עשה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן שנאמר בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה וגו' מר זוטרא אמר אחת עשרה שנאמר כל אבן יקרה אמר רבי יוחנן וגרוע שבכולן זהב דקא חשיב ליה לבסוף מאי מלאכת תופיך ונקבך כך אמר רב יהודה אמר רב אמר לו הקדוש ברוך הוא לחירם מלך צור כך נסתכלתי ובראתי נקבים נקבים באדם ואיכא דאמרי הכי קאמר כך נסתכלתי וקנסתי

רבינו גרשום

קניגיא. מלחמה: שנאמר התמשוךך ליתןך בחכה. כלומר כך אמר לו הקב"ה לאוהב וכו אתה יכול למשוךך ליתןך בחכה: ובחבל תשקיעך לשונו. כמו שפשה ע"י מלאכי: כמרקה. דבר שמריח: עושה תלמים בים. כשהוא שותה מכאן התלם גדול מצד אחד שאינו שותה: שנאמר ואחריו יאיר נתיב: כלומר נראה נתיב של ים שהוא שותה: צלצל. צל מעל ראשן: עושיין לו קמיע. דבר הנקשר ותלוו של צואר: אמר להן הקב"ה כדון וכדון. להכי איקרי כדכד כלומר כדברי זה וזה משהו וישפה יהיו מותקנים: וחוקק בהן עשר ברום עשרים. כרי שיכנסו ויצאו באותה חקיקה כמו שעושיין כפתח והכי משמע ליה עכשיו: כביעתא דציצלא. אלמא דכנגד קומתן צריך להם פתח שיצאו ויכנסו בוקיפה וקשיא לר' יוחנן דאמר לעיל חקק בהן עשר ברום עשרים ותו לא. ומשני כי אמר ר' יוחנן ברום עשרים לכווי דבי זיקא. כלומר לחלונות קאמר שתהא הרוח מנשבת בהן: ענן יומס א' ועשן ב' ונגה ג' אש ד' להבה ה' כי על כל כבוד ו' חופה ז' אוי לה לאותה בושה: שהיה לו לאותו הנגד: מחבירו שלפי שחטא ליקח: אוי לה לאותה בושה: שנגרע יהושע משה: אודם א' פטדה ב' ויהלום ג' תרשיש ד' שהם ה' וישפה ו' ספיר ז' נפך ח' וברקת ט' וזהב י' כך נסתכלתי. כשבראתי עולמי שאתה עמיד למרוד ועושה עצמך אלוה. ובראתי באדם נקבים נקבים. שמוציא רעי.

חלול הוה ומנוקב ציוס הנראך כדכד צו ציוס כווננו הנקבים צאלס: וקנסתי